

Svensk författningssamling

Lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

SFS 2018:1099

Publicerad
den 21 juni 2018

Utfärdad den 14 juni 2018

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs² i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

dels att nuvarande 17 § ska betecknas 17 e §,

dels att den nya 17 e § och 26 k, 45, 46, 48, 49, 49 a och 52 f §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sex nya paragrafer, 17–17 d och 17 f §§, av följande lydelse.

17 § En person med syn- eller annan läsnedsättning som på grund av detta inte kan ta del av ett offentliggjort verk i form av en bok eller annan skrift, notation eller tillhörande illustration i väsentligen samma utsträckning som en person utan en sådan nedsättning får framställa exemplar av verket i ett för honom eller henne tillgängligt format. Detsamma gäller en fysisk person som handlar på den personens vägnar.

Första stycket ger endast rätt att framställa exemplar av verk som personen med syn- eller annan läsnedsättning lovligen har tillgång till och för hans eller hennes egen användning.

Med en person med syn- eller annan läsnedsättning avses

1. en person med blindhet,
2. en person med en synnedsättning som inte kan förbättras så att synförmågan blir väsentligen likvärdig med synförmågan hos en person som inte har en sådan nedsättning,
3. en person som har perceptions- eller lässvårigheter, eller
4. en person som på grund av en fysisk funktionsnedsättning inte kan hålla eller hantera en bok eller fokusera eller röra ögonen i den utsträckning som normalt sett krävs för att kunna läsa.

17 a § Ett behörigt organ får under motsvarande förutsättningar som anges i 17 § framställa sådana exemplar som avses i den paragrafen. Det får även överföra och sprida sådana exemplar till personer med syn- eller annan läsnedsättning som avses i den paragrafen och som är bosatta i Sverige eller i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), till

¹ Prop. 2017/18:241, bet. 2017/18:NU21, rskr. 2017/18:362.

² Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1564 av den 13 september 2017 om viss tillåten användning av vissa verk och andra alster som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter till förmån för personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning och om ändring av direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället, i den ursprungliga lydelsen.

andra behöriga organ i Sverige och till organ i en annan stat inom EES som i den staten är behöriga organ.

Första stycket ger endast rätt att framställa exemplar av verk som det behöriga organet lovligen har tillgång till. Framställningen, överföringen och spridningen får ske endast till en person med syn- eller annan läsnedsättning för hans eller hennes egen användning och får inte ske i förvärvssyfte.

Med ett behörigt organ i Sverige avses

1. en myndighet som har i uppgift att tillhandahålla utbildning, anpassad läsning eller tillgång till information för personer med syn- eller annan läsnedsättning,

2. en organisation som utan vinstsyfte tillhandahåller sådana tjänster som avses i 1 om organisationen tillhandahåller tjänsterna med stöd av lag eller annan författning eller får bidrag från det allmänna för att tillhandahålla tjänsterna, eller

3. en icke-vinstdrivande organisation som tillhandahåller sådana tjänster som avses i 1 som en av sina huvudsakliga uppgifter eller institutionella skyldigheter eller som en del av sitt uppdrag i allmänhetens intresse.

17 b § Avtalsvillkor som inskränker rätten att använda verk enligt 17 eller 17 a § är ogiltiga.

17 c § När ett behörigt organ som är etablerat i Sverige överför eller sprider exemplar med stöd av 17 a § till personer med syn- eller annan läsnedsättning på ett sådant sätt att dessa personer får behålla ett exemplar av verket, har upphovsmannen rätt till ersättning.

17 d § De myndigheter och organisationer som avses i 17 a § tredje stycket 1 och 2 ska anses erkända att tillhandahålla utbildning, anpassad läsning eller tillgång till information för personer med syn- eller annan läsnedsättning vid tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1563 av den 13 september 2017 om gränsöverskridande utbyte mellan unionen och tredjeländer av exemplar i tillgängligt format av vissa verk och andra alster som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter till förmån för personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning, i den ursprungliga lydelsen.

17 e §³ Var och en får i andra fall än som avses i 17 och 17 a §§ och på annat sätt än genom ljudupptagning framställa sådana exemplar av offentliggjorda litterära och musikaliska verk samt av offentliggjorda alster av bildkonst, som personer med funktionsnedsättning behöver för att kunna ta del av verken. Exemplaren får också spridas till dessa personer.

Bibliotek och sådana organisationer som arbetar för delaktighet för personer med funktionsnedsättning får i andra fall än som avses i 17 och 17 a §§ även

1. överföra exemplar av de verk som avses i första stycket till personer med funktionsnedsättning som behöver exemplaren för att kunna ta del av verken,

2. genom ljudupptagning framställa sådana exemplar av offentliggjorda litterära verk som personer med funktionsnedsättning behöver för att kunna ta del av verken, samt sprida och överföra ljudupptagningarna till dessa personer, och

³ Senaste lydelse av tidigare 17 § 2017:323.

3. framställa sådana exemplar av verk som sänds ut i ljudradio eller television och av filmverk som personer som är döva eller har en hörselnedsättning behöver för att kunna ta del av verken, samt sprida och överföra exemplar av verken till dessa personer.

Framställning av exemplar, spridning av exemplar och överföring till allmänheten av exemplar med stöd av denna paragraf får inte ske i förvärvssyfte. Exemplaren får inte heller användas för andra ändamål än som avses i paragrafen.

När bibliotek och organisationer med stöd av denna paragraf sprider exemplar eller överför exemplar av verk till personer med funktionsnedsättning på ett sådant sätt att dessa personer får behålla ett exemplar av verket, har upphovsmannen rätt till ersättning. Detsamma gäller om någon med stöd av första stycket andra meningen överlåter fler än några få exemplar till personer med funktionsnedsättning.

17 f § Regeringen får meddela föreskrifter om information som ska lämnas och om krav på dokumentation när behöriga organ samt bibliotek och sådana organisationer som arbetar för delaktighet för personer med funktionsnedsättning framställer, överför eller sprider exemplar enligt 17 a eller 17 e § samt om uppgifter som sådana exemplar ska föras med.

Regeringen får även meddela föreskrifter om rutiner som ett behörigt organ som är etablerat i Sverige ska följa och information som det ska lämna när det framställer, överför eller sprider exemplar med stöd av 17 a § till personer med syn- eller annan läsnedsättning i en annan stat inom EES eller till organ i en annan stat inom EES som i den staten är behöriga organ.

26 k §⁴ När en näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet tillverkar eller till landet inför anordningar på vilka ljud eller rörliga bilder kan tas upp och som är särskilt ägnade för framställning av exemplar av verk för privat bruk, har upphovsmän till skyddade verk som därefter har sänts ut i ljudradio eller television eller som har getts ut på anordningar genom vilka de kan återges rätt till ersättning av näringsidkaren.

Upphovsmännen har dock inte rätt till ersättning, om de tillverkade eller införda anordningarna ska

1. användas till annat än framställning av exemplar av verk för privat bruk,
2. föras ut ur landet, eller
3. användas till framställning av exemplar av verk till personer med funktionsnedsättning.

45 §⁵ En utövande konstnär har, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, en uteslutande rätt att förfoga över sitt framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk eller ett uttryck av folklöre genom att

1. ta upp framförandet på en grammofonskiva, en film eller en annan anordning, genom vilken det kan återges,
2. framställa exemplar av en upptagning av framförandet, och
3. göra framförandet eller en upptagning av det tillgängligt för allmänheten.

De rättigheter som avses i första stycket 2 och 3 gäller till utgången av femtionde året efter det år då framförandet gjordes. Om upptagningen har

⁴ Senaste lydelse 2005:359.

⁵ Senaste lydelse 2014:884.

getts ut eller offentliggjorts inom femtio år från framförandet, gäller rättigheterna i stället till utgången av det femtionde eller, för ljudupptagningar, sjuttionde året efter det år då upptagningen först gavs ut eller offentliggjordes.

Bestämmelserna i 2 § andra–fjärde styckena, 3, 6–9, 11–12 och 16 §§, 16 a § tredje stycket, 17–17 c, 17 e, 21, 22, 25–26 b, 26 e, 26 k–26 m och 27–29 §§, 39 § första meningen samt i 41–42 h §§ ska tillämpas i fråga om framföranden som avses i denna paragraf.

När ett exemplar av en upptagning enligt denna paragraf med den utövande konstnärens samtycke har överlåtits inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får exemplaret spridas vidare.

Fjärde stycket ger inte rätt att tillhandahålla allmänheten

1. exemplar av en upptagning genom uthyrning eller andra jämförliga rättshandlingar, eller

2. exemplar av en film eller annan anordning på vilken rörliga bilder tagits upp genom utlåning.

46 §⁶ En framställare av upptagningar av ljud eller rörliga bilder har, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, en uteslutande rätt att förfoga över sin upptagning genom att

1. framställa exemplar av upptagningen, och

2. göra upptagningen tillgänglig för allmänheten.

De rättigheter som avses i första stycket gäller till dess femtio år har förflutit efter det år då upptagningen gjordes. Om en ljudupptagning ges ut inom denna tid, gäller rättigheterna i stället till utgången av det sjuttionde året efter det år då ljudupptagningen första gången gavs ut. Om ljudupptagningen inte ges ut under nämnda tid men offentliggörs under samma tid, gäller rättigheterna i stället till utgången av det sjuttionde året efter det år då ljudupptagningen först offentliggjordes. Hävs ett avtal enligt 45 d §, gäller dock inte längre rättigheterna. Om en upptagning av rörliga bilder har getts ut eller offentliggjorts inom femtio år från upptagningen, gäller rättigheterna enligt första stycket till dess femtio år har förflutit efter det år då upptagningen av rörliga bilder först gavs ut eller offentliggjordes.

Bestämmelserna i 2 § andra–fjärde styckena, 6–9 §§, 11 § andra stycket, 11 a, 12 och 16 §§, 16 a § tredje stycket, 17–17 c, 17 e, 21, 22, 25–26 b, 26 e, 26 k–26 m och 42 a–42 h §§ ska tillämpas i fråga om upptagningar som avses i denna paragraf. I fråga om ljudupptagningar ska dessutom det som gäller för filmverk enligt 16 a och 16 b §§ samt 16 c § första, andra och fjärde–sjätte styckena tillämpas.

När ett exemplar av en upptagning enligt denna paragraf med framställarens samtycke har överlåtits inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får exemplaret spridas vidare.

Fjärde stycket ger inte rätt att tillhandahålla allmänheten

1. exemplar av en upptagning genom uthyrning eller andra jämförliga rättshandlingar, eller

2. exemplar av en film eller annan anordning på vilken rörliga bilder tagits upp genom utlåning.

48 §⁷ Ett radio- eller tv-företag har, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, en uteslutande rätt att förfoga över en ljudradio- eller televisionsutsändning genom att

⁶ Senaste lydelse 2014:884.

⁷ Senaste lydelse 2014:884.

1. ta upp utsändningen på en anordning genom vilken den kan återges,
2. framställa exemplar av en upptagning av utsändningen,
3. sprida exemplar av en upptagning av utsändningen till allmänheten,
4. tillåta återutsändning eller en återgivning för allmänheten på platser där allmänheten har tillträde mot inträdesavgift, eller
5. tillåta att en upptagning av utsändningen på trådbunden eller trådlös väg överförs till allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till upptagningen från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

De rättigheter som avses i första stycket 2, 3 och 5 gäller till utgången av femtionde året efter det år då utsändningen ägde rum.

Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 6–9 §§, 11 § andra stycket, 11 a, 12 och 16 §§, 16 a § tredje stycket, 17–17 c, 17 e, 21, 22, 25–26 b, 26 e, 42 a, 42 b, 42 d, 42 g och 42 h §§ ska tillämpas i fråga om ljudradio- och televisionsutsändningar som avses i denna paragraf.

När ett exemplar av en upptagning enligt denna paragraf med företagets samtycke har överlåtits inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får exemplaret spridas vidare.

Om ett radio- eller tv-företag har krav på ersättning för en sådan vidare-sändning som avses i 42 f § och som har skett med företagets samtycke, ska företaget framställa sitt krav samtidigt med de krav som avses i 42 a § tredje stycket.

49 §⁸ Den som har framställt en katalog, en tabell eller ett annat dylikt arbete i vilket ett stort antal uppgifter har sammanställts eller vilket är resultatet av en väsentlig investering har uteslutande rätt att framställa exemplar av arbetet och göra det tillgängligt för allmänheten.

Rätten enligt första stycket gäller till dess femton år har förflutit efter det år då arbetet framställdes. Om arbetet har gjorts tillgängligt för allmänheten inom femton år från framställningen, gäller dock rätten till dess femton år har förflutit efter det år då arbetet först gjordes tillgängligt för allmänheten.

Bestämmelserna i 2 § andra–fjärde styckena, 6–9 §§, 11 § andra stycket, 12 § första, andra och fjärde styckena, 14 och 16 §§, 16 a § tredje stycket, 17–17 c, 17 e, 18–22, 25–26 b och 26 e §§, 26 g § femte och sjätte styckena samt i 42 a–42 h §§ ska tillämpas på arbeten som avses i denna paragraf. Är ett sådant arbete eller en del av det föremål för upphovsrätt, får denna rätt också göras gällande.

Ett avtalsvillkor som utvidgar framställarens rätt enligt första stycket till ett offentliggjort arbete är ogiltigt.

49 a §⁹ Den som har framställt en fotografisk bild har uteslutande rätt att framställa exemplar av bilden och göra den tillgänglig för allmänheten. Rätten gäller oavsett om bilden används i ursprungligt eller ändrat skick och oavsett vilken teknik som utnyttjas.

Med fotografisk bild avses även en bild som har framställts genom ett förfarande som är jämförligt med fotografi.

Rätten enligt första stycket gäller till dess femtio år har förflutit efter det år då bilden framställdes.

Bestämmelserna i 2 § andra–fjärde styckena, 3, 7–9, 11 och 11 a §§, 12 § första och fjärde styckena, 16 §, 16 a § tredje stycket, 17–17 c, 17 e, 18–21 och 23 §§, 24 § första stycket, 25–26 b, 26 e, 26 k–28, 31–38, 41–42 h och

⁸ Senaste lydelse 2014:884.

⁹ Senaste lydelse 2014:884.

50–52 §§ ska tillämpas på bilder som avses i denna paragraf. Är en sådan bild föremål för upphovsrätt, får denna rätt också göras gällande.

52 f §¹⁰ Den som på grund av bestämmelserna i 16, 17, 17 a, 17 e, 26, 26 a eller 26 e § får utnyttja ett upphovsrättsligt skyddat verk har rätt att använda ett exemplar av ett verk som denne lovligt har tillgång till på sätt som anges i aktuell bestämmelse även om exemplaret skyddas av en teknisk åtgärd.

Om en teknisk åtgärd hindrar sådan användning, får en domstol på yrkande av en berättigad användare förelägga upphovsmannen eller dennes rättsinnehavare vid vite att möjliggöra för användaren att utnyttja verket på sätt som anges i aktuell bestämmelse.

I fråga om verk som har gjorts tillgängliga för allmänheten i enlighet med överenskomna avtalsvillkor på ett sätt som gör att enskilda kan få tillgång till verket genom överföring från en plats och vid en tidpunkt som de själva har valt gäller första och andra styckena endast sådan användning som sker med stöd av 17 eller 17 a §.

1. Denna lag träder i kraft den 11 oktober 2018.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet.

På regeringens vägnar

HELÉNE FRITZON

Mikael Hjort
(Justitiedepartementet)

¹⁰ Senaste lydelse 2005:359.